

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: **102003/B/2021/ 36114638557374724**

ÚLOHA MEDZINÁRODNÝCH ORGANIZÁCIÍ
V SITUÁCII S COVID19

Bakalárska práca

2021

Adam Žugec

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

ÚLOHA MEDZINÁRODNÝCH ORGANIZÁCIÍ
V SITUÁCII S COVID19
Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné podnikanie
Študijný odbor: Ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu
Vedúci záverečnej práce: Ing. Henrich Juhás

Bratislava 2021

Adam Žugec

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

V Bratislave dňa

.....

(Adam Žugec)

POĎAKOVANIE

Touto cestou chcem vyjadriť hlbokú vďaku môjmu školiteľovi Ing. Henrichovi Juhásovi, ktorý si ochotne našiel aj napriek vlastným povinnostiam čas, na poskytnutie cenných rád a usmernení, vďaka ktorým mohla byť táto bakalárska práca napísaná.

ABSTRAKT

ŽUGEC, Adam: *Úloha medzinárodných organizácií v situácii s COVID19*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Henrich Juhás. – Bratislava: OF EU, 2021, 49 s.

Cieľom záverečnej práce je na základe dostupných poznatkov a dát identifikovať aktuálnu situáciu vo svete v súvislosti s pandémiou COVID-19 a preskúmať úlohy medzinárodných organizácií a ich plnenie v súvislosti s ich pomocou eliminovať negatívne vplyvy pandemickej krízy. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 5 grafov a 1 tabuľku. Prvá kapitola je venovaná vymedzeniu vírusu COVID-19.

V ďalšej časti charakterizujeme ciele a metodiku použité pri výskume a písaní tejto práce. Záverečná kapitola je venovaná výsledkom práce, pričom sa zaoberá medzinárodnými organizáciami a konkrétnymi prípadmi odzrkadľujúcimi ich úlohy v rámci opatrení, ktoré tieto organizácie vykonali v súvislosti s bojom proti pandémii vírusu COVID-19. Následne sme na základe zistených informácií stanovili závery a odporúčania pre prax.

Výsledkom riešenia danej problematiky je zhodnotenie plnenia úloh medzinárodných organizácií v rámci riešenia pandemickej krízy vo svete prostredníctvom analýzy ich konkrétnych činností.

Kľúčové slová: COVID-19, pandémia, medzinárodné organizácie, ekonomika, dopady

ABSTRACT

ŽUGEČ, Adam: *The Role of International Organizations in the Situation with COVID19*. University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce, Department of international business. – Supervisor of the bachelor thesis: Ing., Henrich Juhás. – Bratislava: FC EU, 2021, 49 pages.

The aim of this bachelor thesis is to identify the current situation with COVID-19 based on available knowledge and data and to identify international organizations, which can be useful during disposal of consequences caused by COVID-19. Thesis is divided into 3 chapters, which includes 5 graphs and one chart.

In first chapter we identify and characterize virus COVID-19. In next chapter we deal with issue of examining goals and we choose methods and working strategies to use. Final chapter is dedicated to results of our research in which we dealt with international organizations and case studies of what steps did they take in order to help with pandemic. Subsequently, based on the information obtained, we set conclusions and recommendations for practice.

As the result of our research, we evaluated the fulfillment of the tasks of the International Organizations, which are involved in solving of the COVID-19 pandemic crisis.

Key words: COVID-19, pandemic, international organizations, economics, impacts

Obsah

Úvod 9

1	Súčasný stav problematiky doma a v zahraničí.....	10
1.1	Začiatky a priebeh vírusu COVID-19 v Číne.....	11
1.1.1	Ekonomické dopady na Čínu.....	12
1.1.2	Zdravotné dopady na Čínu	14
1.2	Začiatky a priebeh vírusu COVID-19 v Európe.....	16
1.2.1	Ekonomické dopady na Európu.....	16
1.2.2	Zdravotné dopady na Európu	18
1.3	Priebeh vírusu COVID-19 v USA.....	19
1.3.1	Ekonomické dopady na USA	19
1.3.2	Zdravotné dopady na USA	21
1.4	Priebeh vírusu COVID-19 na Slovensku	22
1.4.1	Ekonomické dopady na Slovensko.....	23
1.4.2	Zdravotné dopady na Slovensko	25
2	Cieľ a metodika práce	26
3	Výsledky práce a diskusia	28
3.1	World Health Organization – WHO.....	29
3.1.1	Pozícia WHO a jej aktivity v situácii s COVID-19.....	30
3.2	World Trade Organization – WTO	31
3.2.1	Úloha WTO v situácii s COVID-19	32
3.2.2	Očakávania obchodu podľa WTO po pandémie COVID-19.....	34
3.3	Európska agentúra pre lieky – EMA.....	34
3.3.1	Fungovanie a úloha EMA v súvislosti s COVID-19.....	35

3.3.2	EMA a vakcíny – proces schvaľovania, schválené vakcíny a vakcíny v schvaľovacom procese	36
3.4	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj - OECD	37
3.4.1	Úloha OECD v situácii s COVID-19	38
3.4.2	Predpoveď OECD pre Slovensko na rok 2021 po skončení druhej pandemickej vlny	39
3.5	OSN – Organizácia spojených národov	40
3.5.1	Úloha OSN v situácii s COVID-19	40
Záver		43
Zoznam použitej literatúry		45

Úvod

V súčasnosti svetom otriasa pandémie vírusu COVID-19, ktorý sa začal šíriť v roku 2019 a vypukol v čínskom meste Wu-chan, odkiaľ sa postupne rozšíril do celého sveta. Ani rok a pol po začiatku tejto pandémie nie sú jej dopady eliminované a svet bojuje nielen s humanitnou a zdravotnou ale aj s ekonomickou krízou, ktorú spôsobili následky tohto vírusu. V tejto situácii sa zdá, že jedinou cestou ako zmierniť následky pandémie je očkovanie, ktoré bude smerovať k skorému ozdraveniu populácie a naštartovaniu ekonomík sveta. Veľmi dôležitým prvkom v koordinácii a pomoci pri návrate do starých koľají sú počas tejto pandémie medzinárodné organizácie.

Cieľom záverečnej práce je na základe dostupných poznatkov a dát identifikovať aktuálnu situáciu vo svete v súvislosti s pandemiou COVID-19 a preskúmať úlohy medzinárodných organizácií a ich plnenie v súvislosti s ich pomocou eliminovať negatívne vplyvy pandemickej krízy.

Zámerom je tiež poukázať na dôležitosť intervencie medzinárodných organizácií do procesu riešenia pandemickej situácie a odporučiť možnosti zlepšenia ich aktivity do budúcnosti.

Práve pre tieto faktory dôležitosti na celosvetovej úrovni som sa rozhodol vybrať si túto tému bakalárskej práce a priblížiť fungovanie medzinárodných organizácií, ktoré môžu aktuálny pandemický stav riešiť a pomôcť našej krajine v skorom návrate do normálneho života. V aktuálnej situácii je takáto pomoc potrebná na štátnej ale i globálnej úrovni, nakoľko ekonomické a humanitné straty sú veľkého rozsahu a bez pomoci a koordinácie medzinárodných organizácií by bol návrat do normálu len veľmi ťažký.

1 Súčasný stav problematiky doma a v zahraničí

Pandémia vírusu COVID-19. Jeho názov je skratkou troch anglických slov, a to „CO“ pre corona, „VI“ pre virus a „D“ pre disease, čo v preklade do slovenčiny znamená choroba. Číslovka 19 na konci značí jednoducho rok v ktorom sa tento vírus začal šíriť.¹ Podľa WHO ide o respiračné ochorenie, ktoré sa šíri pomocou kvapôčok, ktoré vznikajú, keď infikovaná osoba kašle či kýcha. Infikovať sa je taktiež možné dotknutím sa povrchu, ktorý je infikovaný a následným dotknutím sa tváre, okolia slizníc (nos, ústa, oči).

Podľa profesora Velevana z Inštitútu tropickej medicíny Tubingenskej Univerzitnej nemocnice sú koronavírusy čeľaď veľkých obalených RNA vírusov postihujúcich nielen ľudí ale aj ostatné stavovce. Toto tvrdenie len pomáha teórii, že vírus COVID-19 pochádza z čínskeho mesta Wugan, podľa ktorej prešlo k prenosu zo zvierat na ľudí na miestnom trhovisku.² O tom, ako začal vírus v Číne, budeme viac písať v podkapitole 1.1 Začiatky a priebeh vírusu COVID-19 v Číne.

Ani po vyše roku života s pandémiou a striedavom sprísňovaní a uvoľňovaní COVID-19 opatrení sa štáty stále viac menej len učia, ako túto situáciu zvládnuť. Za tento rok stálo pred predstaviteľmi štátov množstvo dôležitých rozhodnutí a od začiatku roka pred nimi stojí úloha správne zariadiť očkovanie proti tejto chorobe, ktoré je podľa mnohých vedcov jediná možnosť ako zabrániť ďalšiemu šíreniu ochorenia.

Podľa skupiny autorov z amerických univerzít, je však pre obnovu ekonomiky veľmi dôležité, aby boli zaočkovaní občania všetkých krajín, nie len tých najbohatších. Dôvodom je fakt, že medzinárodný obchod dnes predstavuje veľmi dôležitú časť ekonomiky väčšiny krajín

¹ BENDER, Lisa. Key Messages and Actions for COVID-19 Prevention and Control in school [online]. New York: UNICEF New York, marec 2020. s. 2. [Citované: 7. december 2020]. Dostupné na: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/key-messages-and-actions-for-COVID-19-prevention-and-control-in-schools-march-2020.pdf?sfvrsn=baf81d52_4

² WORLD HEALTH ORGANIZATION. Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Situation Report – 94 [online]. 2020. s. 2. [Citované: 7. december 2020]. Dostupné na: <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200423-sitrep-94-COVID-19.pdf#:~:text=The%20first%20human%20cases%20of,%2C%20in%20December%202019>

a kým nebudú všetky krajiny očkované, nebude možné medzinárodný obchod ďalej rozvíjať a navrátiť ekonomiku krajín do pred pandemického stavu.³

1.1 Začiatky a priebeh vírusu COVID-19 v Číne

V decembri roku 2019 prišli z deviateho najväčšieho čínskeho mesta Wuhan nachádzajúceho sa v provincii Hubei správy o prvom človeku nakazenom, vtedy novým vírusom SARS-CoV-2, nazývaným aj COVID-19. Výskumom sa zistilo, že pôvodným ohniskom vírusu bol Wuhanský trh. Nakoľko veľké množstvo prvých prípadov bolo spojených s týmto trhom (majitelia stánkov, predavači a návštevníci) lokálne orgány odobrali na trhu vzorky. Tieto boli testované pozitívne na SARS-CoV-2 a trh bol prvého januára 2020 zatvorený. Prvotné špekulácie tvrdili, že vírus COVID-19 má laboratórny pôvod a že bol vytvorený v laboratóriách blízko mesta Wuhan. Výskumy popredných svetových vedcov toto tieto špekulácie vyvrátili a preukázali, že vírus SARS-CoV-2 má biologický pôvod v populáciách netopierov.⁴

Z mesta Wuhan sa pandémia SARS-CoV-2 vírusu rozšírila veľmi rýchlo do celej Číny. Pandémia bola v Číne až tak silná, že v niektorých provinciách musela Čína vybudovať poľné nemocnice.

Podľa oficiálnych štatistík dostupných na portáli WHO má však Čína od tretieho januára 2020 až po tretí apríl 2021 len 102 790 potvrdených prípadov v porovnaní s omnoho menším Slovenskom, ktoré za rovnaké obdobie 363 874 potvrdených prípadov.⁵

³ ÇAKMAKLI, C. et al. The Economic Case for Global Vaccinations: An Epidemiological Model with International Production Networks. [online]. Cambridge: NATIONAL BUREAU OF ECONOMIC RESEARCH, 2021. 64 s. [Citované 3. apríl 202]. Dostupné na: <https://www.nber.org/papers/w28395>

⁴ Ibid.

⁵ WORLD HEALTH ORGANIZATION. WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard [online]. [Citované: 3. apríl 2021]. Dostupné na: <https://covid19.who.int/>

Tabuľka 1 Porovnanie dopadu COVID-19 a Slovensko a Čínu

Krajina	Počet obyvateľov v roku 2020	Počet nakazených	Počet úmrtí	Počet nakazených per capita	Počet úmrtí per capita
Čína	1 397 530 000	102 790	4851	0,00007	0,000003
Slovensko	5 458 000	363 874	9877	0,06	0,0018

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: WORLD HEALTH ORGANIZATION. WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard [online]. [Citované: 31. marec 2021]. Dostupné na: <https://covid19.who.int/>

Tabuľka 1 nám znázorňuje zaujímavý paradox v dátach, ktoré jednotlivé vlády zverejňujú. 256 krát väčšia Čína podľa oficiálnych štatistík má omnoho nižšie čísla nakazených. Kým v Číne bolo k 3. aprílu 2021 nakazených 102790 ľudí a následkom tohto ochorenia umrelo 4851 ľudí, tak na omnoho menšom Slovensku bolo nakazených až 363 874 obyvateľov a následkom podľahlo až 9877 ľudí, čo je viac ako dvojnásobok počtu úmrtí v Číne. V čase písania práce sa táto pomyselná priepasť dát nezmenšovala, práve naopak, trend bol stúpajúci.

1.1.1 Ekonomické dopady na Čínu

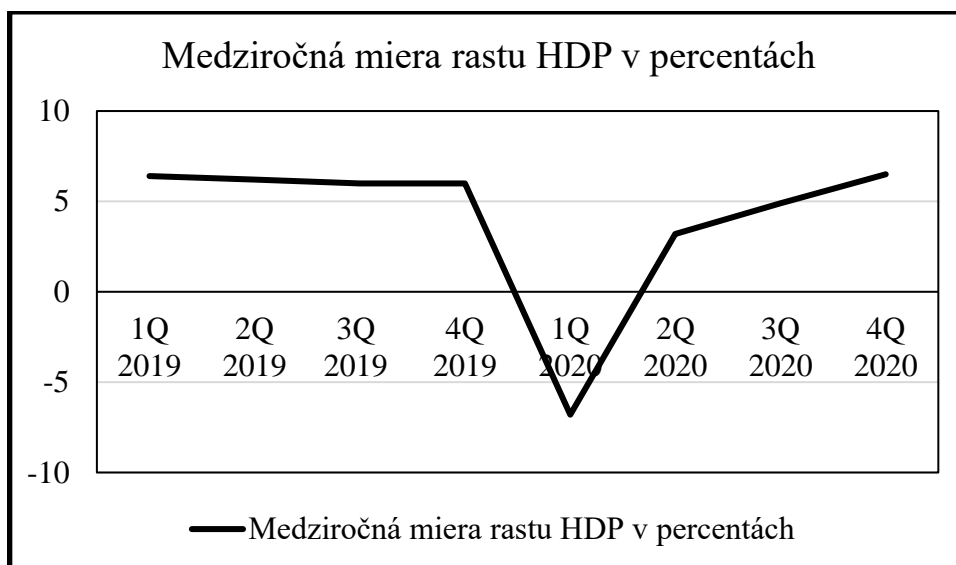
Ekonomika v Číne v prvom kvartáli 2020 výrazne trpela a dokonca sa vývoj rastu HDP prvý krát ocitol v negatívnych číslach za posledných 20 rokov. V prvom kvartáli 2020 klesol medziročný rast hrubého domáceho produktu Číny až o 6,8 percenta.

Čína sa po tomto obrovskom prepade ekonomiky podľa magazínu The Diplomat, ktorý sa dlhodobo venuje problematike obchodu v regióne Ázia-Pacifik, rozhodla rapídne zvýšiť investície do už aj tak dobre zabehutej sféry online a digitálneho biznisu. Tieto investície sa ukázali ako veľmi rozumné a HDP Číny začalo významným tempom rásť.⁶ V druhom štvrtroku

⁶ XIAOMENG, Kang a Dingding, Chen. Why China's Economy Keeps Booming Even After COVID-19 [online]. 10. november 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2020/11/why-chinas-economy-keeps-booming-even-after-COVID-19/>

o 3.2 percent a v treťom až o 4.9 percenta a v štvrtom kvartáli narástla HDP medziročne až o 6,5 percenta⁷, tak ako môžeme vidieť v nasledujúcom grafe.

Graf 1 Medziročná miera rastu HDP v Číne

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: XIAOMENG, Kang a Dingding, Chen. Why China's Economy Keeps Booming Even After COVID-19 [online]. 10. november 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2020/11/why-chinas-economy-keeps-booming-even-after-COVID-19/>

Graf číslo jeden nám ukazuje ako sa vyvíjal rast HDP v Číne od roku 2019 postupne po kvartáloch a môžeme vidieť, že počas roku 2019 bol v každom kvartáli veľmi podobný a osciloval okolo hodnoty 6 percent. V roku 2020, kedy prišla COVID-19 kríza sa to však zmenilo a krivka rastu HDP v percentách spadla až na hodnotu -6,8 v prvom kvartáli a počas roku sa vrátila naspäť s hodnotou 6,5 v štvrtom kvartáli roka 2020.

Znížený medziročný rast HDP sa odráža aj na mnohých iných faktoroch ako napríklad nezamestnanosť, tá bola vo februári 2020 na úrovni až 6,2 percenta. Od tohto mesiaca postupne

⁷ TRADING ECONOMICS. China GDP Annual Growth Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/china/gdp-growth-annual>

začala klesať až sa v novembri 2020 dostala na úroveň 5,2 percenta, čo je hodnota podobná obdobiu pred vypuknutím pandémie COVID-19.⁸

Nepriaznivá situácia na trhu medzinárodného obchodu sa preukázala aj na čistom vývoze Číny. Čína je primárne exportným štátom a vo februári 2020 bola na úrovni -69,15 miliónov amerických dolárov. Počas roka však tento faktor rástol až v decembri 2020 dosiahol paradoxne maximum, aké Čína nezažila ešte nikdy v histórii a čistý vývoz dosiahol hodnotu až 78,17 miliónov amerických dolárov, čo je až 47,25 miliónov viac ako bola hodnota čistého vývozu v decembri roka 2019.⁹

1.1.2 Zdravotné dopady na Čínu

Tak, ako napovedajú ekonomické výsledky krajiny aj čo sa týka počtu nakazených vírusom COVID-19 bol v Číne zaznamenaný ako najvyšší v mesiaci február 2020. K 1.2.2019 evidovala WHO 11.8 tisíc nakazených, počas mesiaca február toto číslo rapídne stúplo a k 1.3. mala Čína podľa oficiálnych štatistík až 80 tisíc nakazených čo je takmer sedem násobok hodnoty zo začiatku februára.

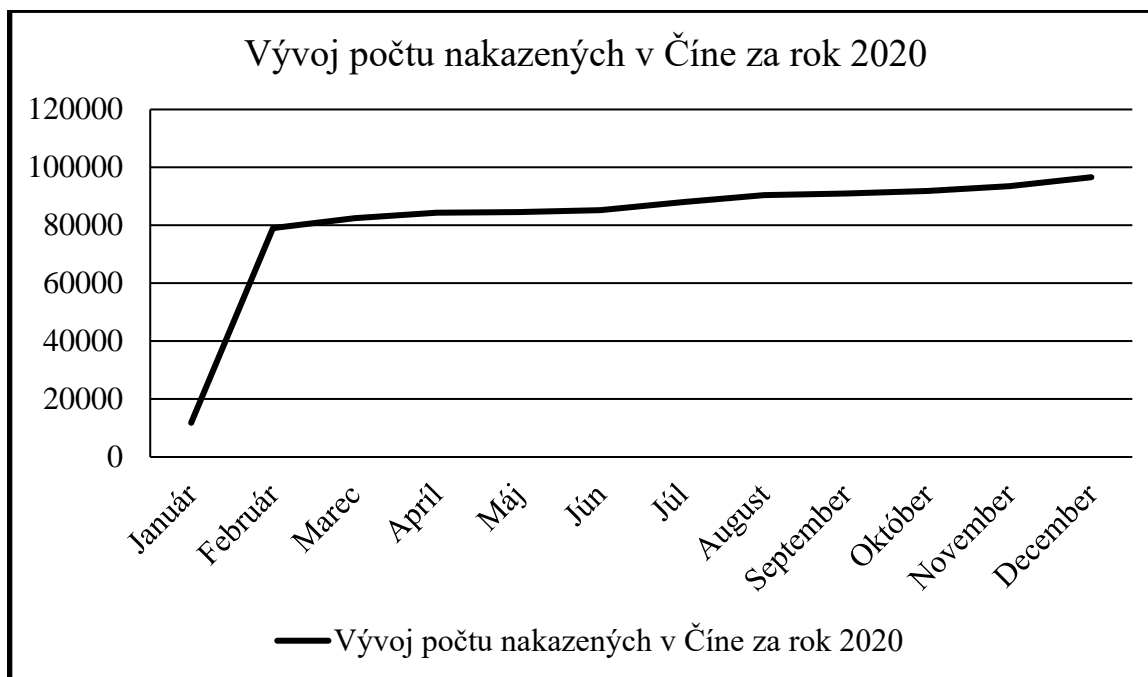
Podľa oficiálnych štatistík sa však rast počtu nakazených v Číne znova znížil a Čína deklaruje denne len zhruba 200 nových prípadov. Je však len veľmi ťažké veriť týmto číslam, keď všade vo svete zúri pandémia, ktorá prišla práve z Číny a táto krajina deklaruje za obdobie posledného roka (marec 2020 – marec 2021) nárast prípadov pozitívnych občanov len o 20 tisíc.¹⁰ Dostupné údaje tak otvárajú priestor na diskusiu o možnosti skreslenosti dát Čínskou vládou, alebo o akejsi väčšej disciplinovanosti pri dodržiavaní opatrení ľuďmi žijúcimi v Číne.

⁸ TRADING ECONOMICS. China Urban Survey Unemployment Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/china/unemployment-rate>

⁹ TRADING ECONOMICS. China Balance of Trade [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/china/balance-of-trade>

¹⁰ Ibid

Graf 2 Vývoj počtu nakazených v Číne za rok 2020

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: World Health Organization. WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard [online]. [Citované: 31. marec 2021]. Dostupné na: <https://covid19.who.int/>

Graf číslo 2 znázorňuje vývoj počtu nakazených v Číne v roku 2020. Najväčší nárast Čína zaznamenala v mesiaci február, kedy sa za mesiac podľa štatistík zvýšil počet nakazených až na 79 tisíc z januárových 11 800. Po zvyšok roka sa nárast až tak veľmi neprejavoval a každý mesiac pribudlo len pár stovák nanajvýš zhruba tisícka nakazených, čo ako sme spomenuli v texte vyššie pôsobí veľmi podozrivo v porovnaní so zvyškom sveta. Ako môžeme vidieť v grafe na konci roka v decembri 2020 bolo podľa oficiálnych štatistík v Číne len niečo cez 96 tisíc nakazených ľudí, čo znamená, že za rok narástol tento počet len o zhruba 85 tisíc.

1.2 Začiatky a priebeh vírusu COVID-19 v Európe

Vírus COVID-19 však žiaľ neostal len na území Číny. 11. marca 2020 donútili riaditeľ a WHO zvyšujúce sa čísla nakazených mimo územia Číny vyhlásiť COVID-19 za globálnu pandémiu. V polovici marca 2020 sa už región Európa stáva epicentrom COVID-19.¹¹

1.2.1 Ekonomické dopady na Európu

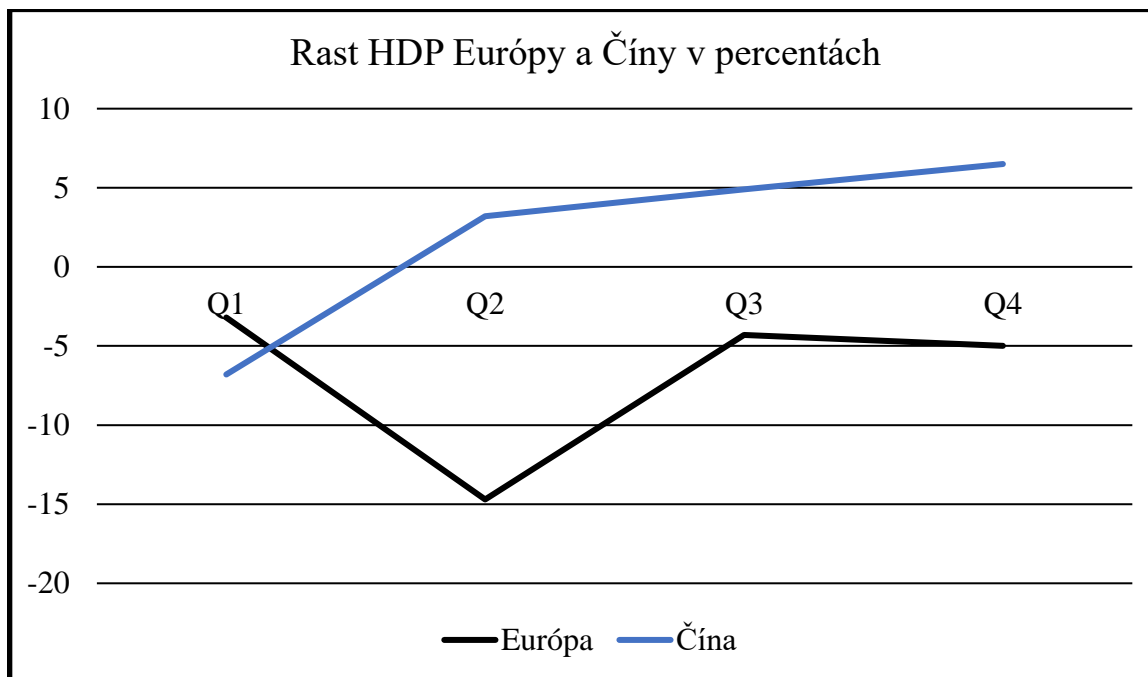
V Európe na rozdiel od Číny začal medziročný rast klesať v roku 2020 o čosi pomalšie. V prvom kvartáli roku 2020 bol pokles medziročného rastu len 3,2 percenta. Aj keď tento pokles nie je až taký veľký ako bol v Číne, tak ide o prvý kvartál v za posledných 25 rokov, kedy medziročne nestúplo HDP ale kleslo.

Aj keď štart roka nebol až tak tragický, tak Európa v druhom kvartáli klesla až o 14,7 percenta, čo je výrazne väčší pokles ako bol v Číne. Na rozdiel od Číny ekonomika v Európe stále nebola naštartovaná a aj v treťom kvartáli roku 2020 bol zaznamenaný medziročný pokles HDP o 4,3 percenta. V poslednom, štvrtom, kvartáli roku 2020 sa recesia jemne začala prejavovať znova a krivka rastu HDP bola na úrovni -5 percent.¹² Ani priebežné predpoklady žiaľ nepredpokladajú tak skoré naštartovanie ekonomiky v Európe, ako sa to podarilo Číne. Porovnanie medziročného rastu/poklesu HDP v Európe a v Číne môžeme vidieť v nasledujúcom grafe.

¹¹ AJMC. A Timeline of COVID-19 Developments in 2020 [online]. 25. november 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: <https://www.ajmc.com/view/a-timeline-of-COVID-19-developments-in-2020>

¹² TRADING ECONOMICS. Euro Area GDP Annual Growth Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/euro-area/gdp-growth-annual>

Graf 3 Rast HDP Európy a Číny v percentách

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: TRADING ECONOMICS. Euro Area GDP Annual Growth Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/euro-area/gdp-growth-annual> a XIAOMENG, Kang a Dingding, Chen. Why China's Economy Keeps Booming Even After COVID-19 [online]. 10. november 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2020/11/why-chinas-economy-keeps-booming-even-after-COVID-19/>

Na grafe číslo 3 môžeme vidieť porovnanie vývoj rastu HDP v Európe a v Číne. Už na prvý pohľad je jasné, ktorá ekonomika sa dokázala vyrovnáť s následkami pandémie lepšie. Vývoj rastu HDP v Číne sme podrobnejšie rozobrali v grafe číslo 2. Európa na tom bola o niečo lepšie na začiatku roka a v prvom kvartáli bola na úrovni -3,2 percenta. Druhý kvartál však už ukazuje, že sa rast HDP v Európe výrazne prepadol na úroveň až -14,7 percenta, čo sa čiastočne zlepšilo a v treťom kvartáli dosiahol rast HDP -4,3 percent. Po tomto výraznom zlepšení však môžeme znova vidieť prepád krivky a posledný kvartál roku 2020 ukončila Európa s ďalším poklesom tento krát na -5 percent.

Tak ako aj v Číne, aj v Európe COVID-19 urobil veľké zmeny aj v štatistikách nezamestnanosti. V období pred prepuknutím pandémie miera nezamestnanosti oscilovala okolo 7,5 percenta. Miera nezamestnanosti bola dokonca vo februári a apríli dokonca najnižšia

za posledných 10 rokov a bola na hodnote 7,2 percenta. V lete bola v Európe nezamestnanosť žiaľ už na oveľa horších hodnotách a dosiahla až 8,7 percenta v júli 2020. Od júla miera nezamestnanosti postupne klesá, tak ako sa postupne uvoľňuje aj hospodárska recesia. A v novembri 2020 sa miera nezamestnanosti pohybovala na úrovni 8,3 percenta.¹³

Čistý export Európy našťastie nedosiahol ani v jednom mesiaci roku 2020 zápornú hodnotu, tak ako tomu bolo vo februári 2020 v Číne. Najnižšiu hodnotu dosiahol čistý export v mesiaci január a to len 1,49 bilióna eur. Tento „novoročný“ pokles však nie je žiadnou abnormalitou, ktorá by mohla byť spôsobená ekonomickou krízou ale ide o opakujúci sa jav, ktorý môžeme sledovať každý rok. V novembri 2020 dosahoval čistý export hodnotu 25.79 biliónov eur, čo je o približne 5,6 bilióna viacej ako tomu bolo v roku 2019.¹⁴

1.2.2 Zdravotné dopady na Európu

Kým v Číne bol najhorší mesiac február, po ktorom sa pandémie situáciu podarilo v Číne zastabilizovať. V Európe bola jar ešte pomerne pokojná a najhoršia situáciu nastala na prelome mesiacov október a november. V druhom novembrovom týždni bolo v Európe potvrdených takmer 1 600 000 nových prípadov. Situácia sa postupne začala zlepšovať v mesiaci december a počas prvých dvoch týždňov roka 2021 bolo potvrdených už len približne 2 000 000.¹⁵ Najväčšou nádejou Európy v boji s touto pandemiou je fakt, že sa od začiatku roka 2021 začalo intenzívne očkovať a do leta 2021 sa predpokladá, že bude úspešne zaočkované zhruba dve tretiny obyvateľstva Európy.

V Európe sa postupne očkuje od 27. decembra 2020. Európska lieková agentúra (European Medicines Agency) zatiaľ schválila vakcíny od troch výrobcov- BioNTech a Pfizer, Moderna a AstraZeneca. V postupnom schvaľovacom procese alebo vo výskume sú ešte ďalšie

¹³ TRADING ECONOMICS. Euro Area Unemployment Rate Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/euro-area/unemployment-rate>

¹⁴ TRADING ECONOMICS. Euro Area Balance of Trade [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/euro-area/balance-of-trade>

¹⁵ ECDC. COVID-19 situation update for the EU/EEA, as of 17 March 2021 [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://www.ecdc.europa.eu/en/cases-2019-ncov-eueea>

tri vakcíny.¹⁶ Všetky druhy vakcín až na vakcínu od Johnson & Johnson/Janssen Pharmaceuticals potrebujú pre svoju účinnosť až dve dávky rozdelené na približne mesiac od seba. Vyššie spomenutej vakcíne stačí pre účinnosť len jedna dávka a po jej schválení by sa mohla vakcinácia výrazne urýchliť.¹⁷ Niektoré európske krajiny však používajú pre zrýchlenie procesu očkovania aj ruskú vakcínu Sputnik V, ktorá však zatiaľ nie je schválená Európskou agentúrou pre lieky.

1.3 Priebeh vírusu COVID-19 v USA

V Spojených štátoch amerických bol prvý prípad pozitívne testovanej osoby potvrdený 21. januára v štáte Washington. Išlo o jedinca, ktorý sa 15. januára vrátil z Čínskeho mesta Wuhan, ktoré bolo pôvodným epicentrom nákazy. Tretieho februára 2020, tri dni po vyhlásení Globálnej zdravotnej pohotovosti, ktorú vyhlásila organizácia WHO, vyhlásil aj americký prezident Donald Trump núdzovú situáciu v USA v súvislosti s COVID-19.¹⁸

1.3.1 Ekonomické dopady na USA

Trh v Spojených štátoch amerických bol podobne ako aj trhy v Číne a Európe výrazne zasiahnutý ekonomickou krízou spojenou s pandémiou vírusu COVID-19. Kým čínsky a európsky trh zaznamenali medziročný pokles rastu HDP už v prvom kvartáli roku 2020, tak trh v Amerike táto kríza výraznejšie postihla až v druhom kvartáli, kedy medziročne klesol vývoj HDP až o 9 percent. Aj keď sa v treťom kvartáli roku 2020 krivka začala postupne vracat' do normálu, stále tam pokles bol a predstavoval hodnotu 2,8 percenta, čo je stále lepší výsledok ako na trhu európskom.¹⁹

¹⁶ EMA. COVID-19 vaccines [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines/covid-19-vaccines>

¹⁷ Ibid

¹⁸ Ibid

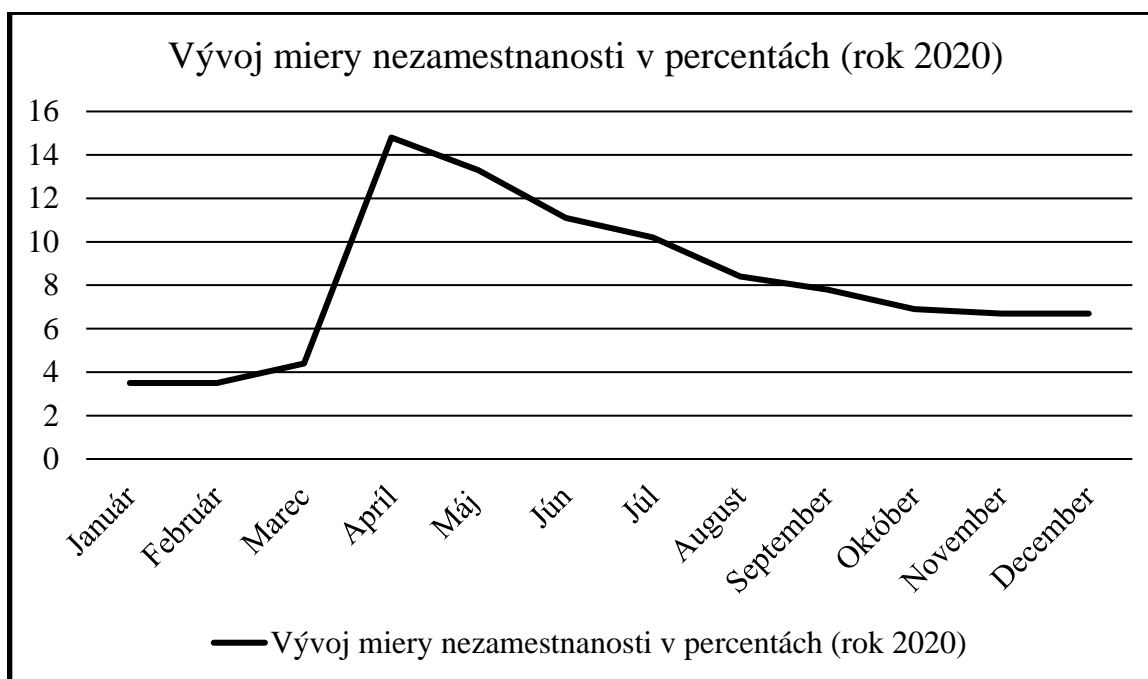
¹⁹ TRADING ECONOMICS. United States GDP Annual Growth Rate[online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/gdp-growth-annual>

Miera nezamestnanosti bola dlhodobo v USA nižšia ako v Číne či Európe a počas roka oscilovala okolo 3,5 percenta. Prvý kvartál roku 2020 si USA držalo mieru nezamestnanosti na rovnakej úrovni, prvé zmeny prišli až na konci prvého kvartálu, kedy sa miera nezamestnanosti jemne zvýšila n percenta. Rada pre trh prišla hneď mesiac na to, kedy miera nezamestnanosti vyskočila na vysokých percenta, čo v praxi znamená, že takmer každý siedmy Američan v apríli 2020 nemal prácu. Tak ako aj na ostatných trhoch sa aj v Amerike počas roka postupne miera nezamestnanosti dostávala naspať k lepším číslam. V Amerike sa v roku 2020 miera nezamestnanosti stihla dostať na 6,7 percenta, na tomto čísle sa miera nezamestnanosti udržala posledné dva mesiace roku 2020.²⁰

Aj keď USA je už viac ako 25 rokov importným trhom, ktorý teda viacej dováža ako vyváža, tak sa čistý export dostal v roku 2020 na hlboko nižšie oproti ostatným rokom. V novembri roku 2020 bol čistý export na úrovni -68142 miliárd dolárov, čo je až o 27000 miliárd menej ako tomu bolo v rovnakom mesiaci roku 2019.

²⁰ TRADING ECONOMICS. United States Unemployment Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/unemployment-rate>

Graf 4 Vývoj miery nezamestnanosti v percentách

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: TRADING ECONOMICS. United States Unemployment Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/unemployment-rate>

Graf číslo 4 znázorňuje vývoj nezamestnanosti v USA počas roku 2020. Na grafe môžeme vidieť stav pred prepuknutím pandémie v USA, kedy počas prvých troch mesiacov miera nezamestnanosti oscilovala na úrovni okolo štyroch percent. V apríli nezamestnanosť narástla markantne až o 10 percent, kedy bola americká ekonomika oslabená najviac. V nasledujúcich mesiacoch pomaly začala miera nezamestnanosti klesať, kedy sa americká ekonomika začala dostávať do normálnej miery a v októbri sa dostala na úroveň 6,9 percenta. Posledné dva mesiace roku 2020 bola na rovnakej úrovni a dosiahla hodnotu 6,7 percent.²¹

1.3.2 Zdravotné dopady na USA

Vývoj počtu nakazených v USA sa zdal byť prvú polovicu roka ako tak pod kontrolou a až do prvého júla 2020 bolo v USA nakazených len 2,69 milióna obyvateľov, čo pri celkovom

²¹ TRADING ECONOMICS. United States Balance of Trade online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/balance-of-trade>

počte obyvateľov USA na úrovni 330 miliónov predstavuje len 0,81 percenta nakazených. Tieto čísla sa v tretej štvrtine roka začali exponenciálne dvíhať a za tento tretí kvartál narástol počet nakazených viac ako 2,5 násobne a dosiahol číslo 7,23 milióna ľudí. Na rozdiel od Číny a Európy sa v USA ani ku koncu roka 2020 rast počtu nakazených nespomalil a ku koncu posledného kvartálu mali v Spojených štátoch amerických 20,1 miliónov nakazených obyvateľov, čo znamená že od začiatku štvrtého kvartálu tento počet stúpol o neuveriteľných 17 miliónov nakazených.²²

1.4 Priebeh vírusu COVID-19 na Slovensku

Aj odborníci na Slovensku poctivo sledovali vývoj situácie vo svete a pripravovali sa na príchod pandémie na územie SR. Podľa Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydal 6. februára 2020 hlavný hygienik SR Ján Mikas usmernenie s informáciami ako sa bude u nás postupovať v prípade pozitívnych prípadov.²³

Prvý pozitívny prípad bol na území Slovenskej republiky potvrdený dňa 6. marca 2020. Pacient nula sa našiel o deň neskôr. Vírus COVID-19 bol na Slovensko prvý krát donesený z Talianska. Dňa 7. marca, čiže v deň odhalenia pacienta „0“ bolo vykonaných 339 testov z čoho boli pozitívni traja pacienti.²⁴

Prvá obeť COVID-19 bola potvrdená na území Slovenska na konci marca. Situácia s vírusom sa postupne vyvíjala a prípady rástli až do leta 2020. V lete prišlo zlepšenie situácie

²² TRADING ECONOMICS. United States Coronavirus Cases [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/coronavirus-cases>

²³ MIKAS, Ján. Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky v súvislosti s koronavírusom 2019-nCoV (prvá aktualizácia) [online]. 8. február 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4034:usmernenie-hlavneho-hygienika-slovenskej-republiky-v-suvistosti-s-koronavirusom-2019-ncovn-prva-aktualizacia&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153

²⁴ ÚRAD VEREJNĚHO ZDRAVOTNĚCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. COVID-19: Slovensko pozná pacienta „0“ [online]. 7. marec [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4064:COVID-19-slovensko-pozna-pacienta-0q&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153

a šírenie vírusu sa výrazne spomalilo, zároveň s tým sa postupne zjemnili aj vládne opatrenia a zákazy. Lepší stav z leta dlho nevydržal a s príchodom jesene sa vírus COVID-19 začal šíriť znova rýchlejšie.²⁵

Tak ako aj vo zvyšku sveta, aj na Slovensku je jediným riešením tejto situácie očkovanie. Na Slovensku sa začalo očkovať 26. decembra a k 3.4.2021 bolo na Slovensku zaočkovaných 742 890 ľudí prvou dávkou a druhú dávku dostalo 263 715 osôb.²⁶

1.4.1 Ekonomické dopady na Slovensko

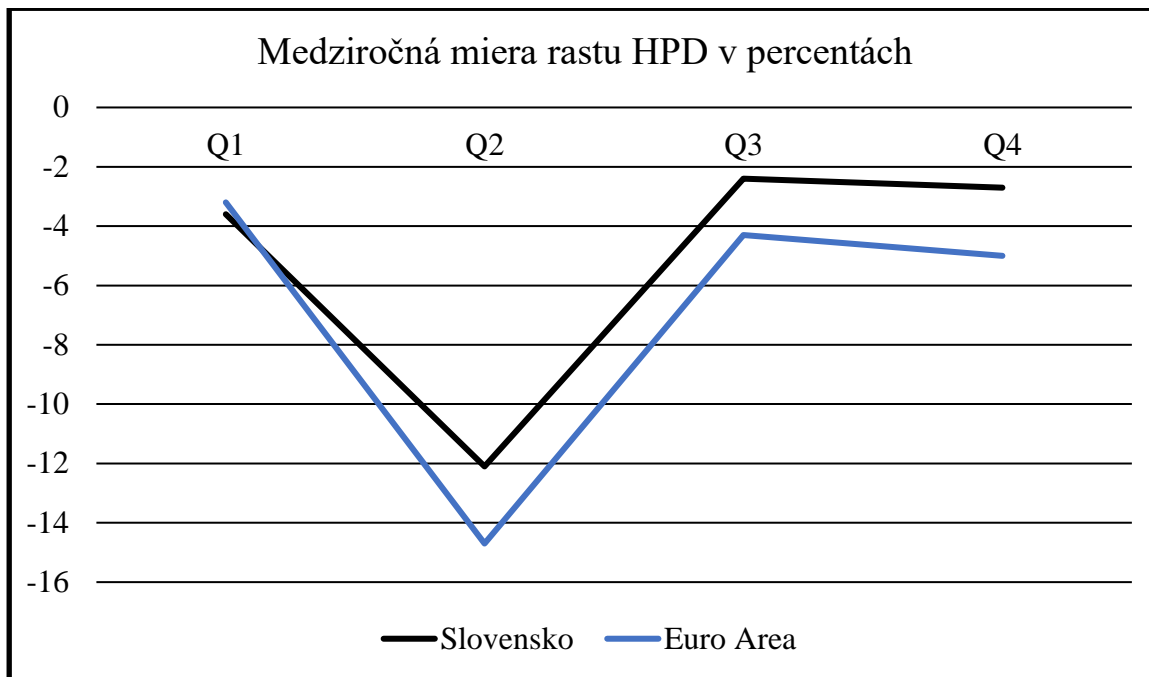
Ani Slovensko sa neubránilo ekonomickým dopadom, spojeným s COVID-19 krízou. Prepad rastu HPD približne korešponduje s vývojom, ktorý sme mohli sledovať vo väčšej mierke na celej Európe. V prvom kvartáli roku 2020 medziročne poklesla HDP o 3,7 percenta, zatiaľ čo v druhom kvartáli už bol prepád výraznejší a HPD sa medziročne prepadla až o 12,1 percenta. Tretí kvartál, tak ako aj Európu, tak aj na Slovensku začal vyzerat' pozitívne a krivka rastu sa začala približovať k nule. V treťom kvartáli už HPD klesla len o 2,4 percenta oproti roku 2019. Posledný kvartál spolu so sprísňovaním opatrení priniesol aj jemne horší hospodársky výsledok a to pokles o 2,7 percenta oproti roku 2019.²⁷

²⁵ TRADING ECONOMICS. Slovakia Coronavirus Cases [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/coronavirus-cases>

²⁶ KOVID.GOV.SK . Koronavírus na Slovensku v číslach 2021 [online]. [Citované: 3. apríl 2021]. Dostupné na: <https://korona.gov.sk/koronavirus-na-slovensku-v-cislach/>

²⁷ TRADING ECONOMICS. Slovakia GDP Annual Growth Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/gdp-growth-annual>

Graf 5 Medziročná miera rastu HDP v percentách na Slovensku

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: TRADING ECONOMICS. Slovakia GDP Annual Growth Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/gdp-growth-annual>

Graf číslo päť nám ukazuje rozdiel vývoja rastu HDP na Slovensku a v krajinách Eurozóny všeobecne. Vidíme, že aj napriek aktuálnej zlej ekonomickej situácii sa Slovensko nachádzalo medzi krajinami nad priemerom tejto štatistiky. V prvom kvartáli Slovensku HDP kleslo o 3,6 percenta, kým v Eurozóne to bolo o 0,4 percenta lepšie. V ostatných kvartáloch malo Slovensko lepšie výsledky. Druhý kvartál si Slovensko oproti roku 2019 pohoršilo o 12,1 percenta, ale celá Eurozóna až o 14,7. Tretí kvartál už nebol až taký zlý a Slovensko si pohoršilo o 2,4 percenta verzus 4,3 percent v Eurozóne. Rok ukončilo Slovensko s poklesom o 2,7 percent, kým Eurozóna klesla o päť percent.

COVID-19 sa odrazil aj na nezamestnanosti na Slovensku. Za posledné roky bol dlhodobý trend poklesu miery nezamestnanosti a od roku 2013, kedy nezamestnanosť dosahovala až takmer hranicu 15 percent. Odvtedy až do decembra roku 2019 dlhodobo klesala, v decembri 2019 dosahovala úroveň 4,9 percenta. Od začiatku roka 2020 však postupne nezamestnanosť stúpala. V júli dosiahla na úroveň 7,7 percenta, čiže o 28, percenta viacej ako

pred COVID-19 krízou. Na jeseň mierne klesla na úroveň 74 percenta a v decembri roku 2020 znova trochu podskočila na úroveň 7,6 percenta.²⁸

Čo sa týka čistého exportu, tento faktor Slovensku v roku 2020 prial a zažil 2 svoje maximálne úrovne. V apríli bol na najnižšej úrovni od roku 2006 a to na číse -483 miliónov EUR. V októbri nás zase prekvapil v dobrom slova zmysle a čistý export v tomto mesiaci vyskočil až na 837,7 milióna eur, čo je zatiaľ rekordné maximum. Ani na začiatku roka 2021 sa Slovenská ekonomika nenechala zahanbiť a čistý export bol na úrovni 241,2 milióna EUR, čo je o 1507,5 percenta viac ak bolo v januári 2020.²⁹ To, že veľkou časťou ekonomiky Slovenska je automobilový priemysel potvrdzuje aj fakt, že v januári tvorili stroje a prepravné zariadenia takmer 2/3 vývozu Slovenska.

1.4.2 Zdravotné dopady na Slovensko

Počet pozitívnych prípadov na Slovenku rástol spočiatku veľmi pomaly, ešte k 1.9. 2020 sme mali len 3,92 tisíc nakazených ľudí, čo je menej ako 0,1 percenta obyvateľstva. Jeseň žiaľ priniesla veľmi veľké množstvo prípadov, tak ako predpokladali odborníci, a na Slovensku sme na konci roka, 31.12.2020 evidovali až 180 tisíc prípadov, čo v prepočte vychádza na až 3,3 percenta nakazených obyvateľov.

Od začiatku roka 2021 sa pravidelne žiaľ ukazujeme na top priečkach v rebríčkoch počtu nakazených. Na začiatku apríla ku 3.4. 2021 sa na Slovensku eviduje 363 874 nakazených, čo predstavuje 6,6 percenta obyvateľstva Slovenskej republiky a zároveň dvojnásobok hodnoty, ktorá bola nameraná na konci roka 2020.³⁰

²⁸ TRADING ECONOMICS. Slovakia Unemployment Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/unemployment-rate>

²⁹ TRADING ECONOMICS. Slovakia Balance of Trade [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/balance-of-trade>

³⁰ Ibid

2 Cieľ a metodika práce

Primárnym cieľom záverečnej práce je na základe dostupných poznatkov a dát identifikovať aktuálnu situáciu vo svete v súvislosti s pandémiou COVID-19 a preskúmať úlohy medzinárodných organizácií a ich plnenie v súvislosti s ich pomocou eliminovať negatívne vplyvy pandemickej krízy. Pre dosiahnutie primárneho cieľa boli stanovené aj ďalšie parciálne ciele.

Prvým parciálnym cieľom bolo identifikovať chorobu COVID-19.

Druhým parciálnym cieľom bolo vysvetliť jej možné následky na ekonomiku a ľudské životy.

Tretím parciálnym cieľom bolo identifikovať medzinárodné organizácie, ktoré sú spojené s riešením tejto situácie.

Štvrtým parciálnym cieľom bola analýza úloh týchto medzinárodných organizácií s cieľom pomoci s utlmením ekonomických a humanitných následkov a stanovenie perspektívy týchto organizácií do budúcnosti.

Predmetom skúmania záverečnej práce boli medzinárodné organizácie, ktoré môžu pomôcť v riešení aktuálnej pandemickej krízy súvisiacej s vírusom COVID-19. Naša práca sa sústredila na kompletnú analýzu doterajších následkov, ktoré spôsobil vírus COVID-19 a následne výberu vhodnej vzorky medzinárodných organizácií, venujúcich sa zmierneniu následkov, ktoré táto pandémia so sebou prináša. Následne sme zanalyzovali ich doterajšie úspechy a odporúčania riešenia aktuálnej krízy.

V našej práci sme sa venovali piatim organizáciám, ktoré sa snažia o pomoc štátom na regionálnej ale i globálnej úrovni.

Pre získanie potrebného teoretického základu sme sa zamerali na rešerš domácej a zahraničnej literatúry. Nakoľko kvôli preberanej pandémii boli takmer po celú dobu písania našej bakalárskej práce zatvorené knižnice, tak sme tieto teoretické údaje čerpali najmä z elektronických zdrojov. Domáca literatúra sa vo väčšej miere neorientuje na rozbor tejto problematiky, preto sú v práci obsiahnuté najmä zahraničné zdroje.

V praktickej časti sme pracovali s konkrétnymi prípadmi opatrení, ktoré jednotlivé organizácie vydali.

V rámci postupu potrebného k splneniu cieľa bakalárskej práce využívame s teoretickej časti najmä spojenie štatistických metód na získanie potrebných údajov a neskôr používame metódu syntézy za účelom tvorby súvislého textu, na základe získaných poznatkov. Taktiež bola použitá aj grafická analýza údajov, ktoré boli získané prostredníctvom matematických metód. Vo výsledkoch práce používame empirické skúmanie daných subjektov, počas ktorého na základe analýz vyhodnocujeme úspešnosť vybraných medzinárodných organizácií.

3 Výsledky práce a diskusia

Ako už vieme, svet sa stal globálnym miestom s minimálnym obmedzením pohybu a obchodu. Aby toto všetko mohlo správne fungovať sú potrebné poradné a dozorné orgány, ktoré budú na správne fungovanie tohto medzinárodného sveta riadiť. Každý štát, aby sa mohol stať členom nejakej medzinárodnej organizácie, musí zväčša spĺňať základné požiadavky organizácie, čím sa zariaďuje to, že sa štáty menia k lepšiemu a musia spĺňať prísne štandardy.

Ako tvrdí aj docentka Gaval'ová vo svojej publikácii Medzinárodné ekonomické organizácie, význam medzinárodných organizácií podčiarkuje aj skutočnosť, že na ich úrovni sa rokuje aj o mnohých medzinárodných otázkach, ktoré by sa inak riešili len na úrovni jedného, dvoch štátov. Takto vďaka medzinárodným organizáciám sú tieto témy prerokované pravidelne a najmä systematicky, čo predchádza nedorozumeniam a zbytočným konfliktom.³¹

Za bežnej situácie a mieri vo svete je mnohokrát úloha organizácií vo svetle bežného človeka pohrdaná, čo však nemení na ich dôležitosť vôbec nič. Práve naopak, na ich dôležitosť poukazuje množstvo otázok a tém ktoré preberajú. Poznáme viac druhov medzinárodných organizácií, niektoré sa zaoberajú zdravím, medzinárodným obchodom, environmentalistikou, atď. Vybraným z nich sa budeme venovať v nasledujúcich podkapitolách.

V súčasnosti sa situácia rapídne zmenila. Počas vrcholu šírenia pandémie COVID-19 tieto organizácie riešia kritické otázky s ňou spojené, či už z oblasti zdravotníctva, sociálnej sféry alebo samotného obchodu. V súvislosti s tým, celý svet očakáva, ako rozhodnú, respektíve aké podporné odporúčania vydajú. V tomto období globálna pandémia zmáha skutočne takmer celý svet a nielen štáty, ale aj bežná verejnosť pozorne sledujú každé jedno odporúčanie či rozhodnutie prichádzajúce od odborníkov z medzinárodných organizácií. Ostáva nám však zhodnotiť, či opatrenia a odporúčania sú dostatočné a zrozumiteľné pre štáty a širokú verejnosť. Problematike vybraných medzinárodných organizácií sa budeme venovať v nasledujúcich podkapitolách formou čiastkových prípadových štúdií. Vyberal som ich na základe relevancie

³¹ GAVAL'OVÁ, Viera. Medzinárodné ekonomické organizácie. Bratislava: VYDAVAŤELSTVO EKONÓM, 2006. 119 s. ISBN 978-80-225-2941-9.

v aktuálnej situácii. Snažil som sa vybrať také organizácie, ktoré sa aktívne zapájajú do riešenia tohto problému, ktorým je pandémia a je vidieť pozitívne následky ich práce.

3.1 World Health Organization – WHO

Jednou z najdôležitejších organizácií venujúcich sa vírusu COVID-19 na medzinárodnej úrovni je určite World Health Organization. Podľa portálu Britannica a jedná o špecializovanú agentúru spadajúcu pod správu Organizácie spojených národov. World Health Organization bola založená v roku 1948, aby sa starala o dôkladnejšiu spoluprácu členských štátov v úrovni verejného zdravotníctva. WHO bolo založené presne 7. apríla, kedy sa celosvetovo oslavuje Svetový deň zdravia.

Aj keď World Health Organization zdedilo po svojich predchodcoch, ktorými boli Health Organization of the League of Nations (vytvorená 1923) a International Office of Public Health at Paris (vytvorená 1907), niekoľko povinností, ako napríklad epidemickú kontrolu či šandardizáciu liečiv, tak primárnym cieľom WHO bolo od svojho vzniku a stále je držať sa cieľa udržiavať najvyššiu možnú úroveň zdravia. World Health Organization sa na rozdiel od svojich predchodcov nezaobrá len fyzickým zdravím populácie ale taktiež sociálnym a duševným zdravím.³²

O plnenie cieľov v každom svetovom regióne sa stará šesť regionálnych riaditeľstiev a to Regionálna kancelária pre Afriku, Regionálna kancelária pre Ameriku, Regionálna kancelária pre juhovýchodnú Áziu, Regionálna kancelária pre Európu, Regionálna kancelária pre východné Stredozemie a Regionálna kancelária pre východný Pacifik.

Chod a koordináciu týchto regionálnych kancelárií zabezpečuje ústredie, ktoré sa nachádza v švajčiarskej Ženeve.³³

³² SKUPINA AUTOROV ENCYKLOPÉDIE BRITANNICA. World Health Organization [online]. [Citované: 4.4.2021]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/topic/World-Health-Organization>

³³ WHO. [online]. [Citované: 21.4.2021]. Dostupné na: <https://www.who.int/about/who-we-are>

3.1.1 Pozícia WHO a jej aktivity v situácii s COVID-19

Podľa globálnej dohody podpísanej všetkými členskými štátmi WHO pod názvom International Health Regulations z roku 2005, je každý jeden členský štát povinný nahlásiť akúkoľvek pandémiu, ktorá nebola očakávaná (každoročné chrípkové obdobie a pod.) a má dôvodné podozrenie na jej šírenie na medzinárodnej úrovni.

Čína dňa 31. decembra 2019 na základe tejto dohody informovala World Health Organization o rýchlo pribúdajúcich prípadoch pľúcneho ochorenia, ktoré môže mať následky na celosvetové obyvateľstvo.

V nadväznosti na toto oznámenie WHO vydáva tzv. Ohrozenie verejného zdravia medzinárodného významu (Public Health Emergency of International Concern). Toto vyhlásenie má automaticky spustiť niekoľko základných opatrení pre zastavenie šírenia vírusu. WHO v takejto situácii môže pomôcť navigovať krajinu efektívnou cestou pre spomalenie šírenia pandémie. WHO taktiež môže priniesť medzinárodnú pomoc pre tréning a preškolenie ľudských síl, ktoré budú bojovať s vzniknutou hrozbou. Toto všetko však môže urobiť až po tom ako členský štát o takúto pomoc požiada, tvrdí portál npr.org.³⁴

V apríli roku 2020 bola však WHO výrazne kritizovaná za nezvládnutie korona krízy mnohými svetovými odborníkmi či politikmi ale aj verejnosťou. Príčinou pre túto kritiku bolo podľa spravodajského portálu theguardian.com viacero zlyhaní na strane World Health Organization. Podľa redaktora a lekárskeho žurnalistu Richarda Hortona z magazínu the Lancet, WHO vyčerpalo svoje zdroje a svoju silu. „Koordinačná autorita a kapacita je slabá. Schopnosť na priamu medzinárodnú odpoveď na život ohrozujúcu pandémiu neexistuje“ povedal na adresu World Health Organization.

WHO spravilo pre tvorbu opatrení súvisiacich s bojom proti COVID-19 niekoľko chýb. Prvou veľkou chybou bolo až prílišné sústredenie sa na riešenie situácie v Číne, kvôli čomu sa World Health Organization nedokázala vôbec sústrediť na prípravu ostatku sveta a vlády postupne začali konať na vlastnú päsť, čím WHO stratilo veľkú časť svojej autority. V tomto

³⁴ HUANG, Pien. Explainer: What Does The World Health Organization Do? [online]. 28. apríl 2020 [Citované: 20. apríl 2021]. Dostupné na: <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2020/04/28/847453237/what-is-who-and-what-does-it-do?t=1609006419038>

duchu potom opatrenia štátov pokračovali počas celej situácie a každému išlo o záchranu vlastnej krajiny a medzinárodné opatrenia sa dostali na druhú koľaj.³⁵

Tieto fakty dokazujú dôležitosť WHO pri zotavovaní sveta zo zdravotných následkov a poukazujú na chyby, ktoré WHO počas pandémie urobila. Z týchto chýb môžeme skonštatovať, že keby WHO zareagovalo na začiatku pandémie inak a nebolo by príliš centrovane na dianie v Číne, celá situácia mohla mať iný, teoreticky hladší, priebeh.

3.2 World Trade Organization – WTO

Ďalšou veľmi dôležitou organizáciou, ktorá vo svete medzinárodných vzťahov zastáva rolu akéhosi supervízora všetkého medzinárodného obchodu. World Trade Organization, alebo aj Svetová obchodná organizácia, začala na základe medzinárodných zmlúv a dohôd fungovať 1. januára 1995. World Trade Organization vzniká na základoch už fungujúcej organizácie GATT – General Agreement on Tariffs and Trade (Všeobecná dohoda o clách a obchode).

Ako píše portál Britannica General Agreement on Tariffs and Trade počas svojho trvania zanechala významnú stopu v liberalizácii trhu a otvorila brány medzinárodného obchodu mnohých štátov. WTO vďaka tomuto vplyvu stavia na silných základoch a v nadväznosti na svojho predchodcu pokračuje v snahe o odstránenie prekážok v medzinárodnom obchode.

Obrovský bol aj rozdiel v počte zakladajúcich členských krajín. Podľa portálu investopedia.com bolo pri založení GATTu 1. januára 1947 len 23 členských krajín, kdežto pri zakladaní WTO bolo 1. januára 1995 až 125 národov, čo pokrývalo až 90 percent celého svetového medzinárodného obchodu v tej dobe.

Aktuálne má World Trade Organization podľa oficiálnych údajov dostupných na stránke wto.org až 164 členských štátov. Afganistan vstúpil do WTO zatiaľ ako posledný členský štát 29. júla 2016.

Podľa stránok Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky má World Trade Organization šesť cieľov či základných princípov, ktorými sa riadi:

³⁵ BURANYI, Stephen. The WHO v coronavirus: why it can't handle the pandemic [online]. 10. apríl 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/news/2020/apr/10/world-health-organization-who-v-coronavirus-why-it-cant-handle-pandemic>

- **Princíp nediskriminácie,**
- **Princíp transparentnosti, predvídateľnosti, notifikácie** – každá členská krajina je povinná oznamovať zmeny, aj tie plánované, v legislatíve, ktoré by mohli nejakým spôsobom zasiahnuť do ich obchodných vzťahov s inou krajinou,
- **Princíp zlepšenia zapojenia rozvojových a najmenej rozvinutých krajín do medzinárodnej del'by práce,**
- **Systém preskúmania obchodných politík,**
- **Systém riešenia sporov** – podľa stanovených predpisov a harmonogramov,
- **Spolupráca s ďalšími medzinárodnými organizáciami** ako napríklad OECD či UNCTAD.³⁶

3.2.1 Úloha WTO v situácii s COVID-19

Aj keď sa aktuálne svet zamýšľa primárne nad tým, ako zvládnuť COVID-19 čo najlepšie po zdravotnej stránke a stlmiť zdravotné následky s čo najmenšou mortalitou, netreba zabúdať na fakt, že tieto opatrenia je potrebné zvládnuť aj finančne. Toto by však nešlo bez uchovania rozumnej úrovne medzinárodného obchodu. O zvládnutie krízy na medzinárodnej úrovni, čo to do ekonomických dopadov sa stará World Trade Organization.

Jednou z prvých veľmi dôležitých dohôd, ktoré World Trade Organization bolo, že Európska únia a 21 ďalších členských štátov sa zaviazalo na popud Kanadskej delegácie k otvorenému a predvídateľnému obchodu s potravinami, čo má zabezpečiť, aby krajiny závislé na importe potravín v žiadnom prípade neboli ohrozené hladomorom počas pandémie COVID-19. Táto dohoda bola podpísaná 22. apríla 2020 Európskou úniou a krajinami: Austrália, Brazília, Kanada, Chile, Kolumbia, Costa Rica, Hong Kong, Čína, Japonsko, Kórea, Malawi, Mexiko, Nový Zéland, Paraguaj, Peru, Qatar, Singapur, Švajčiarsko a ďalšie.³⁷

³⁶ MHSR. Základné ciele a princípy WTO [online]. [Citované: 3. január 2021]. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/obchod/multilateralne-obchodne-vztahy/wto/zakladne-informacie>

³⁷ WTO. RESPONDING TO THE COVID-19 PANDEMIC WITH OPEN AND PREDICTABLE TRADE IN AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS [online]. 20.4.2020. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/april/tradoc_158718.pdf

Ďalšou z činností WTO počas pandemickej krízy je aj monitoring a schvaľovanie akýchkoľvek exportných opatrení členských štátov, aby nedošlo k diskriminácii niektorého z členských štátov a hlavne aby neboli tvorené žiadne nežiadúce a nepotrebné prekážky v medzinárodnom obchode. Zoznam týchto schválených opatrení taktiež pravidelne aktualizujú a zverejňujú na svojej webovej stránke wto.org³⁸

Jedným z najdôležitejších prvkov obchodu, ktorý v dnešnej situácii nesmie zastať je obchod so zdravotníckymi pomôckami. Medzi tieto patria najmä osobné ochranné pomôcky, pľúcne ventilácie či iné nemenej podstatné zdravotnícke výrobky či dezinfekcie. Práve tento trh zažil na začiatku pandémie obrovský dopytový šok, nakoľko tieto výrobky pred pandemiou COVID-19 mali využitie len v špecifických odvetviach. A práve v tomto prípade nebolo úplne zvládnuté prerozdelenie tovarov medzi členské krajiny, dôsledkom čoho bol akútny nedostatok týchto tovarov v niektorých krajinách počas prvej vlny pandémie.³⁹

V aktuálnom období (apríl 2021), keď svet konečne má riešenie a vo veľkom sa očkuje proti vírusu COVID-19, je veľmi dôležitou úlohou organizácie WTO zabezpečiť plynulosť a prerozdelenie vakcín. Taktiež je potrebné dohliadnuť na férovosť obchodu a plnenie zmluvných objemov dodávok vakcín do jednotlivých krajín.⁴⁰

Podľa autorov dokumentu *Covid-19 and policy responses by international organizations: Crisis of liberal international order or window of opportunity?* však WTO urobilo opatrení veľmi málo a ich primárnou aktivitou počas pandémie COVID-19 bola len aktualizácia a tvorba rôznych štatistík dokumentujúcich zahraničný obchod.⁴¹

³⁸ WTO. Frequently asked questions: The WTO and COVID-19 [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/tratop_e/covid19_e/faqcovid19_e.htm

³⁹ MANAK, Inu. How the WTO Can Help in the Efforts Against COVID-19 [online]. 27. marec 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: <https://www.cato.org/blog/how-wto-can-help-efforts-against-covid-19>

⁴⁰ OKONJO-IWEALA, Ngozi. DG calls on COVID-19 vaccine manufacturers to increase production in developing countries [online]. 3. marec 2021 [Citované: 18. apríl 2021]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/news_e/news21_e/dgno_09mar21_e.htm

⁴¹ DEBRE, Maria J. a DIJKSTRA, Hylke. Covid-19 and policy responses by international organizations: Crisis of liberal international order or window of opportunity? [online]. Potsdam, 9. apríl 2021 [Citované 20.4.2021]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/342735986_Covid-19_and_policy_responses_by_international_organizations_Crisis_of_liberal_international_order_or_window_of_opportunity

V tejto podkapitole sme zistili, že hlavná úloha WTO v tejto pandémie ešte len prichádza. WTO bude jednou z kľúčových organizácií, ktoré budú stáť za pomocou pri rozbehnutí celej ekonomiky. Počas pandémie plnila úlohu akéhosi kontrolného orgánu, ktorý sa dozeral na medzinárodný obchod aby v rámci možností aj napriek situácii fungoval.

3.2.2 Očakávania obchodu podľa WTO po pandémie COVID-19

WTO 31. marca 2021 zverejnilo oficiálnu správu, v ktorej hovorí o tempe obnovy medzinárodného obchodu po ukončení pandémie COVID-19.

Medzinárodný obchod s tovarmi by mal podľa predikcií v roku 2021 vzrásť o 8 percent po 5,3 percentom poklese v roku 2020. Čo dáva nádej, na štart obnovy medzinárodného obchodu. V roku 2022 sa rast však má znova spomaliť a obchod porastie medziročne len o štyri percentá.

Podľa WTO je aktuálne medzinárodný obchod paradoxne podporený aj vývojom a výrobou vakcín proti vírusu COVID-19. Podľa dostupných údajov na výrobu jednej zo značiek vakcín sa používa až 280 komponentov, ktoré dodáva až 19 rôznych krajín.

Jednou z najpostihnutejších oblastí obchodu pandemiou COVID-19 je aj podľa štatistík WTO oblasť turizmu a cestovania. Táto oblasť utrpela pokles v roku až o 63 percent a nejaké výraznejšie zlepšenie WTO nepredpokladá až do úplného odstránenia pandémie COVID-19.⁴²

3.3 Európska agentúra pre lieky – EMA

Aj keď Európska agentúra pre lieky nie je tak úplne medzinárodnou organizáciou, ide o špeciálny druh organizácie spadajúci pod Európsku úniu a je jednou z kľúčových inštitúcií v boji s vírusom COVID-19 a teda jej výsledky a práca ovplyvňujú budúci chod medzinárodného obchodu, čo je dôvodom, prečo som sa ju rozhodol uviesť. EMA (European Medicines Agency) bola založená v roku 1995 a sídli v holandskom Amsterdame.

⁴² WTO. World trade primed for strong but uneven recovery after COVID-19 pandemic shock [online]. 31. marec 2021 [Citované: 21. apríl 2021]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/news_e/pres21_e/pr876_e.htm

Jej hlavnými úlohami je schvaľovanie a monitoring liekov v Európskej únii a Európskom hospodárskom priestore. Spoločnosti vyrábajúce lieky a liečivá predkladajú tejto agentúre žiadosť o udelenie povolenia na uvedenie lieku na trh. V prípade, že je vydané toto povolenie farmaceutická spoločnosť môže tento liek uviesť na všetky trhy Európskej únie a Európskeho hospodárskeho spoločenstva.

Medzi jej úlohy patrí:

- Uľahčovanie vývoja liekov,
- Hodnotenie žiadostí o povolenie na uvedenie na trh,
- Monitoring bezpečnosti liekov počas ich životného cyklu,
- Poskytovanie informácií zdravotníckemu personálu či pacientom.

Podľa portálu europa.eu riadi túto agentúru 36 členná správna rada, ktorej členovia majú konať vo verejnom záujme bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť. Nezastupujú žiadnu vládu, odvetvie ani organizáciu.

Agentúra EMA má 7 vedeckých výborov a niekoľko pracovných skupín, do ktorých sú zapojení odborníci z celej Európy

3.3.1 Fungovanie a úloha EMA v súvislosti s COVID-19

Táto agentúra úzko spolupracuje s vnútroštátnymi regulačnými orgánmi členských štátov a taktiež s Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre zdravie. Táto spolupráca je zastrešená pod partnerstvo známe aj ako Európska sieť pre reguláciu liekov.

EMA pracuje nezávisle, otvoreným a hlavne transparentným spôsobom, čo zabezpečuje najvyššiu pravosť výsledkov jej práce, počas ktorej dodržiava tie najprísnejšie kritériá. Výsledkom jej práce a výskumu sú jasné a objektívne informácie o liekoch a ich povolenom používaní.⁴³

⁴³ EURÓPSKA KOMISIA. Európska agentúra pre lieky (EMA) [online]. [Citované: 21. marec 2021]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/ema_sk

Hlavnou úlohou Európskej agentúry pre lieky v situácii s COVID-19 je zrýchľovať, ale aj regulovať proces vývoja liečiv a vakcín, vďaka ktorým môžeme efektívne bojovať s vírusom COVID-19.

Ďalšou veľmi dôležitou úlohou Európskej agentúry pre lieky je zabezpečiť okrem liečiv a vakcín na COVID-19, aby spoločnosti stále pokračovali vo vývoji a bezpečnej výrobe liečiv na všetky ostatné účely a choroby. Vďaka tomuto agentúra zabezpečuje, že všetci majú aj teraz, počas pandémie, prístup ku všetkým potrebným liečivám.⁴⁴

3.3.2 EMA a vakcíny – proces schvaľovania, schválené vakcíny a vakcíny v schvaľovacom procese

Proces schvaľovania je aj napriek pandemickej situácii, kedy je potrebné čo najviac vakcín, stále prísny a je jeho úlohou zabezpečiť prísun kvalitných a najmä bezpečných vakcín. Proces schvaľovania sa skladá z niekoľkých kontrolných mechanizmov, ako kontrola a skúmanie danej vakcíny ale aj skúmanie dokladov predložených výrobcom a následné porovnávanie s výsledkami laboratórií agentúry.

V aktuálnej situácii je síce schvaľovanie urýchlené, vďaka osobitému regulačnému nástroju Európskej únie, vďaka čomu má EÚ rýchly prísun ku kvalitným liečivám a vakcínam. Aj napriek zrýchleniu procesu však kvalita stále musí ostať zachovaná.

Aktuálne k 18.4.2021 sú Európskou agentúrou pre lieky schválené štyri vakcíny a to od firiem BioNTech a Pfizer, Moderna, AstraZeneca a ako posledná pre zatiaľ bola schválená vakcína od Janssen Pharmaceutica NV (vakcína od Johnson & Johnson)⁴⁵

K 18.4.2021 sú v schvaľovacom procese traja výrobcovia vakcín. Jedná sa o spoločnosti Novavax a CureVac AG a vakcínu Sputnik V. Po schválení týchto vakcín sa hneď začne

⁴⁴ EMA. EMA's governance during COVID-19 pandemic [online]. [Citované: 21. marec 2021]. Dostupné na: <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/emas-governance-during-covid-19-pandemic# covid-19-ema-pandemic-task-force-section>

⁴⁵ EURÓPSKA KOMISIA. Stratégia EÚ v oblasti vakcín [online]. [Citované: 21. marec 2021]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/public-health/eu-vaccines-strategy_sk#vakcny-vo-fze-vvoja

s týmito vakcínami očkovať.⁴⁶ Momentálne v tejto situácii sa niektoré štáty rozhodli bojovať s vírusom COVID-19 a očkujú obyvateľov aj vakcínami, ktoré si schválili na individuálnej úrovni, čím sa môže celý proces očkovania urýchliť, ale môže byť následkom aj to, že niektoré štáty pri cestovaní tieto vakcíny neschválené EMOu nebudú akceptovať.

Úloha organizácie EMA je v boji s pandémiou pre Európsku úniu snád' najdôležitejšia a čiastočne od tejto organizácie závisí fakt, ako rýchlo bude populácia zaočkovaná a podarí sa vyhrať boj s pandémiou. EMA pracuje na tom, aby boli vakcíny čím skorej dostupné už od začiatku vypuknutia pandémie.

3.4 Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj - OECD

V tomto prípade ide o organizáciu, ktorá poskytuje svojim členským štátom kvalitnú pôdu pre vysoko odborné diskusie o hospodárskych politikách, týkajúce sa hlavne udržateľného hospodárskeho rastu, zamestnanosti a životného prostredia.

Táto organizácia vznikla v roku 1961 ako náhradník, či skôr nástupca Organizácii pre európsku ekonomickú spoluprácu. Členskými krajinami OECD je 34 najvyspelejších krajín sveta, Slovensko je členom OECD od roku 200.

Jedná sa o multi-sektorovú organizáciu, ktorá sleduje vývoj nielen v členských štátoch OECD, ale aj v iných krajinách a v kontexte vzájomnej prepojenosti a závislosti ekonomík krajín takmer celého sveta. Na základe týchto pozorovaní následne vypracováva odborné štatistiky či štúdie. Na základe týchto spracovaných údajov následne dokáže pripraviť hĺbkový prehľad krajiny.⁴⁷

⁴⁶ EURÓPSKA KOMISIA. Otázky a odpovede o očkovaní proti ochoreniu COVID-19 v EÚ [online]. [Citované: 21. marec 2021]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/questions-and-answers-covid-19-vaccination-eu_sk#okovanie-proti-ochoreniu-covid-19-v-e

⁴⁷ MFSR. Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) [online]. [Citované: 3. marec 2021]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/medzinarodne-vztahy/medzinarodne-institucie/medzinarodne-organizacie/organizacia-hospodarsku-spolupracu-rozvoj-oecd/organizacia-hospodarsku-spolupracu-rozvoj-oecd.html>

3.4.1 Úloha OECD v situácii s COVID-19

OECD aj v tejto pandemickej situácii zbiera a analyzuje dáta, na základe ktorých vydáva odporúčania na rôzne témy ako napríklad: zdravotné dopady, ekonomika, spoločenská kríza a iné za účelom pomoci s koordináciou a zvládnutím pandémie na individuálnej úrovni štátov ale aj na úrovni štátov. Ďalšie z analýz a odporúčaní sa venujú nielen zvládnutiu aktuálnej situácie, ale pozerajú dopredu na obnovu života po zvládnutí pandémie. Poukazujú ako na krátkodobé opatrenia ktoré bude treba prijať na úrovni vzdelávania, zdravotníctva či ekonomiky, ale pokúšajú sa zamerať aj na dlhodobejšie dopady na svet a pripravujú pôdu opatreniam, ktoré tieto dopady zjemnia či odstránia.⁴⁸

V čase písania tejto bakalárskej práce bolo jedným z primárnych cieľov OECD propagácia očkovania proti COVID-19. Ako sami na svojom webe tvrdia vakcinácia je kľúčovým prvkom v boji s pandemiou. OECD v jednej z ich štúdií poukazuje na problém v prerozdeľovaní vakcín proti vírusu COVID-19. Aj keď výroba vakcín funguje veľmi dobre a je povolených hneď niekoľko druhov vakcín, prerozdeľovanie je založené čisto na finančne sile danej krajiny. Kým niektoré bohaté krajiny majú zaočkovanú takmer celú populáciu, tie stredne bohaté či chudobné krajiny stále bojujú so získavaním dodávok. Tu podľa OECD vzniká veľký problém a snažia sa apelovať na vlády štátov aby nezabúdali na dôležitosť budovania nielen imunity v ich štáte, ale aj na kolektívnu imunitu, pretože bez toho, aby boli zaočkovaný najrizikovejší obyvatelia všetkých štátov bude stále veľké riziko šírenia rôznych mutácií vírusu a medzinárodný obchod nebude stále môcť fungovať na úrovni ako pred pandemiou.⁴⁹

OECD vo svojich štatistikách poukazuje aj na proces medzinárodného obchodu, ktorý agreguje medzinárodný obchod už počas očkovacieho procesu a poukazujú na medzinárodný pohyb látok potrebných na výrobu či pomôcok potrebných na aplikovanie vakcíny.⁵⁰

⁴⁸ OECD. Key policy responses from the OECD [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/coronavirus/en/policy-responses>

⁴⁹ OECD. Access to COVID-19 vaccines: Global approaches in a global crisis [online]. 18. marec 2021 [Citované: 4.4.2021] Dostupné na: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/access-to-covid-19-vaccines-global-approaches-in-a-global-crisis-c6a18370/>

⁵⁰ OECD. Tackling coronavirus (COVID-19) [online]. [Citované: 4.4.2021] Dostupné na: <https://www.oecd.org/coronavirus/en/>

OECD sa v rámci svojej činnosti venuje aj nezamestnanosti a počas pandémie COVID-19 aj podpore obyvateľstva ktoré prácu stratilo, prípadne ich práca bola na dobu pandémie len pozastavená a po návrate do normálu sa ich pracovná situácia ustáli. OECD apeluje na vlády aby s prichádzajúcimi pozitívnymi výsledkami nezabúdalo na týchto ľudí a neodstavilo príliš zavčasu projekty, ktoré sú určené na podporu tejto skupiny obyvateľov. Táto istá štúdia poukazuje aj na vysokú dôležitosť nezanedbania podpory mladých ľudí. Práve podpora tejto skupiny ľudí je jednou z kľúčových pre ekonomický rozvoj v spektre niekoľko nasledujúcich rokov. Zanedbanie podpory edukácie a adaptácie v pracovnom prostredí môže mať fatálne následky na ekonomiku. Najmä ľudia vo finálnych fázach štúdia a v prvotných fázach vstupu na pracovný trh môže byť problematická, nakoľko táto skupina ľudí nemá vybudované pracovné návyky a predchádzajúci rok odlúčenia zo spoločenského života môže byť bez podpory veľmi problematický.⁵¹

3.4.2 Predpoveď OECD pre Slovensko na rok 2021 po skončení druhej pandemickej vlny

OECD každoročne v decembri vydáva predpovede pre štáty na nasledujúci rok týkajúce sa rôznych ekonomických ukazovateľov.

V roku 2021 má podľa prognóz na Slovensku:

- Vzrásť HDP o približne 2,7%,
- Nezamestnanosť stále jemne porastie na 7,4%,
- Inflácia sa očakáva na úrovni 0,9%,
- Rozpočtový deficit Slovenska klesne z 8,2% HDP na 7,5% HDP (pred koronou v roku 2019 bol len 1,3% HDP,

⁵¹ OECD. Supporting jobs and companies: A bridge to the recovery phase [online]. 10. marec 2021 [Citované: 4.4.2021] Dostupné na: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/supporting-jobs-and-companies-a-bridge-to-the-recovery-phase-08962553/>

- Vládny dlh podľa maastrichskej definície dosiahne až 63,8% HDP.⁵²

OECD ako akési diskusné fórum musí moderovať poskytovať štátom informácie, ktoré im pomôžu v boji s pandémiou. Tento fakt poukazuje na významnosť danej organizácie a ostáva veriť, že členské štáty správne vynaložia s informáciami poskytnutými organizáciou OECD.

3.5 OSN – Organizácia spojených národov

Organizácia spojených národov, alebo z originálneho názvu United Nations, bola založená po Druhej svetovej vojne v roku 1945. Založená bola 51 krajinami, ktoré sa zaviazali zachovať svetový mier a rozvíjať vzájomné priateľské vzťahy za účelom zvyšovania životnej úrovne svojich občanov.

Aktivity OSN však nezasahujú len do svetového mieru. Aktuálne sa OSN venuje mnohým faktorom ovplyvňujúcich život na planéte Zem. Medzi téma, ktorým sa venuje patria napríklad trvalo udržateľný rozvoj, životné prostredie a ochrana utečencov, pomoc pri katastrofách, boj proti terorizmu, odzbrojovanie a nešírenie jadrových zbraní, podpora demokracie, ľudských práv, rodovej rovnosti a zlepšovanie postavenia žien, vládnutie, ekonomický a sociálny rozvoj a stav zdravia na medzinárodnej úrovni, odstraňovanie nášľapných mín, zvyšovanie výroby potravín a ďalšie.⁵³

3.5.1 Úloha OSN v situácii s COVID-19

Medzi ďalšie témy patria samozrejme aj tie, ktoré aktuálne ovplyvňujú náš život. Aktuálne je takouto témou pandémie vírusu COVID-19. OSN počas celého trvania pandémie vydáva rôzne odporúčania a návody na zjednodušenie zvládnutia tohto stavu. Jednou z takýchto

⁵² TASR. Najnovšia prognóza OECD: Slovenská ekonomika klesne tento rok o 6,3 % [online]. 1. december 2020 [Citované: 3. marec 2021]. Dostupné na: <https://ekonomika.pravda.sk/firmy-a-trhy/clanok/570417-najnovsia-prognoza-oecd-slovenska-ekonomika-klesne-tento-rok-o-6-3/>

⁵³ UNIS. OSN VO VŠEOBECNOSTI [online]. [Citované: 3. apríl 2021]. Dostupné na: <https://unis.unvienna.org/unis/sk/topics/un-general.html>

štúdiu je aj strategická analýza s názvom *Policy Brief: The Impact of COVID-19 on Older Persons*. V tejto analýze sa rozoberá najmä tematika najohrozenejšej skupiny obyvateľstva. Táto analýza bola štruktúrovaná na štyri hlavné oblasti a to:

- vplyv na zdravie, práva a služby dlhodobej starostlivosti o staršie osoby,
- účinky fyzického dištancovania a stigmy,
- Integrácia zamerania na staršie osoby do celkovej socioekonomickej a humanitárnej reakcie na COVID-19,
- Využívanie poznatkov a údajov, zdieľať osvedčené postupy a rozširovať účasť starších ľudí.

Táto analýza bola zverejnená ešte na začiatku COVID-19 krízy a aj vďaka nej dokázali štáty nastaviť isté štandardy práce s touto ohrozenou skupinou obyvateľstva.⁵⁴

V prvom a druhom kvartáli roku 2021 je aktuálnou témou očkovanie ako cesta k zlepšeniu situácie. Aj v tomto prípade OSN robí čo môže a na ich oficiálnych stránkach je možné nájsť rôzne štatistiky a podporné materiály či analýzy. Väčšina z analýz OSN je smerovaná na zachovanie ľudského zdravia a je veľká škoda, že tieto analýzy nie sú pre bežného človeka úplne ľahko prístupné a preto musia túto úlohu suplovať rôzne lokálne inštitúcie, ktoré prinášajú tieto informácie z druhej ruky.

Organizácia spojených národov má pod svojou záštitou niekoľko organizácií ako napríklad DESA, UNICEF, UNAIDS a mnoho iných. Pomocou týchto organizácií sa OSN aj mimo pandémie COVID-19 snaží pomáhať cieľovým skupinám, tak ako je spomenuté v predchádzajúcom odstavci. Medzi niektoré z aktivít týchto sub-organizácií patrí napríklad vyššie spomenutá osвета medzi seniormi, organizácia UNICEF poskytuje najnovšie štatistiky a šíri osvetu medzi učiteľmi a rodičmi, aby bol čo najmenej zasiahnutý život a vzdelanie detí.

UNAIDS pracuje na radách a nariadeniach pre ľudí postihnutých vírusom HIV, smerujúcich k ich prevencii a ochrane pred nakazením sa vírusom COVID-19, nakoľko je táto skupina viacej ohrozená následkami COVID-19.

⁵⁴ IVPR. OSN: COVID-19 a starší ľudia [online]. [Citované: 19. apríl 2021]. Dostupné na: <https://ivpr.gov.sk/osn-covid-19-a-starsi-ludia/>

Tak isto ako organizácie uvedené v príkladoch pracuje na obmedzení následkov COVID-19 množstvo ďalších sub-organizácií patriacich pod OSN.⁵⁵

Tieto poznatky poukazujú, že OSN priamo ako také nevlýva priamo na štáty ale na boj s pandémiou využíva svoje dcérske organizácie, z ktorých každá sa venuje len špecifickému okruhu problematik. Vďaka tomuto faktu sa dokáže tieto organizácie viac venovať rôznym témam a pomáhajú tak v boji s pandémiou vo viacerých oblastiach, na rozdiel od ostatných menovaných organizácií, z ktorých každá sa venuje viac menej len jednej oblasti.

⁵⁵ UN. Information from the UN System [online]. [Citované: 19. apríl 2021]. Dostupné na: <https://www.un.org/en/coronavirus/information-un-system>

Záver

Ako sme zistili, následky pandémie COVID-19 boli v celom svete negatívne. Najviac utrpelo zdravotníctvo a ekonomika regiónov. V každom sledovanom regióne sme mohli sledovať koreláciu pribúdajúcich nakazených a prepadu ekonomických faktorov. Tieto sa nie vždy odzrkadlili hneď v rovnakom období, ale niektoré zmeny boli citeľné až v nasledujúcom období (mesiac, kvartál). Škody, ktoré pandémia napáchala sa svet snaží postupne odstrániť a ekonomika sa postupne vracia do normálneho pred pandemického stavu. Na dosiahnutie pôvodného stavu ale ešte potrebuje nejaký čas. Je preto veľmi dôležité, aby sme utíchajúcu pandémiu nepodcenili a nedopustili jej návrat.

V počiatku pandémie svet nedával tejto problematike príliš veľkú vážnosť, čo môžeme vidieť aj na, môžeme povedať, pasívnejšom prístupe kľúčovej organizácie WHO. Ktorá sa spočiatku tak, ako celý svet upriamovala na riešenie problému v mieste vzniku, v Číne a nie na prípravu zvyšku sveta a tvorbe proti pandemických opatrení pre ostatné krajiny. Tento nie príliš dobrý úvod zapríčinil, že celý svet bol postihnutý viac, než by bolo žiadané.

Postupne, keď sa do riešenia situácie zapojili aj ďalšie organizácie, sa pandémii postupne podarilo dostať pod kontrolu a aj organizácie, ktoré sme skúmali v bakalárskej práci, sa pričínili o zlepšenie stavu, ktorý tu teraz máme. Podarilo sa nám dokázať, že každá z týchto organizácií má v dnešnom globalizovanom svete svoje miesto a veľmi dôležitú úlohu.

Na zvládanie podobných situácií ako je táto, musia tieto organizácie a ich členské štáty spolupracovať a je kľúčové, aby v takýchto momentoch bol používaný princíp kolektívizácie. Na počiatku pandémie bohaté krajiny skupili všetky dostupné ochranné pomôcky, ktoré nepripravený trh ponúkal a vírus sa rozšíril kvôli nedostatku opatrení a pomôcok v menej bohatých a chudobných krajinách.

Inak tomu nie je ani pri distribúcii vakcín proti vírusu COVID-19 a bohaté krajiny majú v čase písania práce omnoho väčšie percento zaočkovaných obyvateľov ako zvyšok sveta. Tento fakt aktuálne spomaľuje návrat fungovania svetú do stavu v akom bol pred pandémiou.

V prípade budúcich situácií, ako je táto, je potrebné, aby medzinárodné organizácie konali neodkladne a pustili sa do príprav a odporúčaní omnoho skôr. V tomto prípade tomu bolo až po vypuknutí svetovej pandémie.

Je dôležité, aby príslušné organizácie regulovali aj rovnomernú distribúciu zdravotníckeho materiálu, čím sa v budúcnosti môže zamedziť vypuknutiu pandémie až takýchto rozmerov.

Vo všeobecnosti sme však dokázali, že medzinárodné organizácie sú dôležité, čo mnoho ľudí v čase mieru a pokoja nevníma tak, ako keď nastane obdobná situácia a je potrebné dávať veľký zreteľ na opatrenia a odporúčanie, ktoré tieto organizácie vydávajú.

Zoznam použitej literatúry

1. AJMC. A Timeline of COVID-19 Developments in 2020 [online]. 25. november 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: <https://www.ajmc.com/view/a-timeline-of-covid-19-developments-in-2020>
2. BENDER, Lisa. Key Messages and Actions for COVID-19 Prevention and Control in school [online]. New York: UNICEF New York, marec 2020. s. 2. [Citované: 7. december 2020.]. Dostupné na: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/key-messages-and-actions-for-covid-19-prevention-and-control-in-schools-march-2020.pdf?sfvrsn=baf81d52_4
3. BURANYI, Stephen. The WHO v coronavirus: why it can't handle the pandemic [online]. 10. apríl 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/news/2020/apr/10/world-health-organization-who-v-coronavirus-why-it-cant-handle-pandemic>
4. ÇAKMAKLI, C. et al. The Economic Case for Global Vaccinations: An Epidemiological Model with International Production Networks. [online]. Cambridge: National Bureau of Economic Research, 2021. 64 s. [Citované 3. apríl 202]. Dostupné na: <https://www.nber.org/papers/w28395>
5. DEBRE, Maria J. a DIJKSTRA, Hylke. Covid-19 and policy responses by international organizations: Crisis of liberal international order or window of opportunity? [online]. Potsdam, 9. apríl 2021 [Citované 20.4.2021]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/342735986_Covid-19_and_policy_responses_by_international_organizations_Crisis_of_liberal_international_order_or_window_of_opportunity
6. ECDC. COVID-19 situation update for the EU/EEA, as of 17 March 2021 [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://www.ecdc.europa.eu/en/cases-2019-ncov-eueea>
7. EMA. COVID-19 vaccines [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines/covid-19-vaccines>
8. EMA. EMA's governance during COVID-19 pandemic [online]. [Citované: 21. marec 2021]. Dostupné na: [45](https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-</div><div data-bbox=)

threats/coronavirus-disease-covid-19/emas-governance-during-covid-19-pandemic#covid-19-ema-pandemic-task-force-section

9. EURÓPSKA KOMISIA. Európska agentúra pre lieky (EMA) [online]. [Citované: 21. marec 2021]. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/ema_sk
10. EURÓPSKA KOMISIA. Otázky a odpovede o očkovaní proti ochoreniu COVID-19 v EÚ [online]. [Citované: 21. marec 2021]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/questions-and-answers-covid-19-vaccination-eu_sk#okovanie-proti-ochoreniu-covid-19-v-e
11. EURÓPSKA KOMISIA. Stratégia EÚ v oblasti vakcín [online]. [Citované: 21. marec 2021]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/public-health/eu-vaccines-strategy_sk#vakcny-vo-fze-vvoja
12. GAVALOVÁ, Viera. Medzinárodné ekonomické organizácie. Bratislava: VYDAVAŤEĽSTVO EKONÓM, 2006. 119 s. ISBN 978-80-225-2941-9.
13. HUANG, Pien. Explainer: What Does The World Health Organization Do? [online]. 28. apríl 2020 [Citované: 20. apríl 2021]. Dostupné na: <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2020/04/28/847453237/what-is-who-and-what-does-it-do?t=1609006419038>
14. IVPR. OSN: COVID-19 a starší ľudia [online]. [Citované: 19. apríl 2021]. Dostupné na: <https://ivpr.gov.sk/osn-covid-19-a-starsi-ludia/>
15. KOVID.GOV.SK . Koronavírus na Slovensku v číslach 2021 [online]. [Citované: 3. apríl 2021]. Dostupné na: <https://korona.gov.sk/koronavirus-na-slovensku-v-cislach/>
16. MANAK, Inu. How the WTO Can Help in the Efforts Against COVID-19 [online]. 27. marec 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: <https://www.cato.org/blog/how-wto-can-help-efforts-against-covid-19>
17. MHSR. Základné ciele a princípy WTO [online]. [Citované: 3. január 2021]. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/obchod/multilateralne-obchodne-vztahy/wto/zakladne-informacie>
18. MIKAS, Ján. Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky v súvislosti s koronavírusom 2019-nCoV (prvá aktualizácia) [online]. 8. február 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4034:usmernenie-

hlavneho-hygienika-slovenskej-republiky-v-suvislosti-s-koronavirusom-2019-ncovn-prva-aktualizacia&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153

19. OECD. Access to COVID-19 vaccines: Global approaches in a global crisis [online]. 18. marec 2021 [Citované: 4.4.2021] Dostupné na: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/access-to-covid-19-vaccines-global-approaches-in-a-global-crisis-c6a18370/>
20. OECD. Key policy responses from the OECD [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/coronavirus/en/policy-responses>MFSR. Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) [online]. [Citované: 3. marec 2021]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/medzinarodne-vztahy/medzinarodne-institucie/medzinarodne-organizacie/organizacia-hospodarsku-spolupracu-rozvoj-oecd/organizacia-hospodarsku-spolupracu-rozvoj-oecd.html>
21. OECD. Supporting jobs and companies: A bridge to the recovery phase [online]. 10. marec 2021 [Citované: 4.4.2021] Dostupné na: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/supporting-jobs-and-companies-a-bridge-to-the-recovery-phase-08962553/>
22. OECD. Tackling coronavirus (COVID-19) [online]. [Citované: 4.4.2021] Dostupné na: <https://www.oecd.org/coronavirus/en/>
23. OKONJO-IWEALA, Ngozi. DG calls on COVID-19 vaccine manufacturers to increase production in developing countries [online]. 3. marec 2021 [Citované: 18. apríl 2021]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/news_e/news21_e/dgno_09mar21_e.htm
24. SKUPINA AUTOROV ENCYKLOPÉDIE BRITANNICA. World Health Organization [online]. [Citované: 4.4.2021]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/topic/World-Health-Organization>
25. TASR. Najnovšia prognóza OECD: Slovenská ekonomika klesne tento rok o 6,3 % [online]. 1. december 2020 [Citované: 3. marec 2021]. Dostupné na: <https://ekonomika.pravda.sk/firmy-a-trhy/clanok/570417-najnovsia-prognoza-oecd-slovenska-ekonomika-klesne-tento-rok-o-6-3/>
26. TRADING ECONOMICS. United States Balance of Trade [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/balance-of-trade>
27. TRADING ECONOMICS. China Balance of Trade [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/china/balance-of-trade>

28. TRADING ECONOMICS. China GDP Annual Growth Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/china/gdp-growth-annual>
29. TRADING ECONOMICS. China Urban Survey Unemployment Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/china/unemployment-rate>
30. TRADING ECONOMICS. Euro Area Balance of Trade [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/euro-area/balance-of-trade>
31. TRADING ECONOMICS. Euro Area GDP Annual Growth Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/euro-area/gdp-growth-annual>
32. TRADING ECONOMICS. Euro Area Unemployment Rate Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/euro-area/unemployment-rate>
33. TRADING ECONOMICS. Slovakia Balance of Trade [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/balance-of-trade>
34. TRADING ECONOMICS. Slovakia Coronavirus Cases [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/coronavirus-cases>
35. TRADING ECONOMICS. Slovakia GDP Annual Growth Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/gdp-growth-annual>
36. TRADING ECONOMICS. Slovakia Unemployment Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/unemployment-rate>
37. TRADING ECONOMICS. United States Coronavirus Cases [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/coronavirus-cases>
38. TRADING ECONOMICS. United States GDP Annual Growth Rate[online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/gdp-growth-annual>
39. TRADING ECONOMICS. United States Unemployment Rate [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/united-states/unemployment-rate>
40. UN. Information from the UN System [online]. [Citované: 19. apríl 2021]. Dostupné na: <https://www.un.org/en/coronavirus/information-un-system>
41. UNIS. OSN VO VŠEOBECNOSTI [online]. [Citované: 3. apríl 2021]. Dostupné na: <https://unis.unvienna.org/unis/sk/topics/un-general.html>
42. ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. COVID-19: Slovensko pozná pacienta „0“ [online]. 7. marec [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na:

https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4064:COVID-19-slovensko-pozna-pacienta-0q&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153

43. WHO. [online]. [Citované: 21.4.2021]. Dostupné na: <https://www.who.int/about/who-we-are>

44. World Health Organization. Coronavirus disease 2019 (COVID-19) Situation Report – 94 [online]. 2020. s. 2. [Citované: 7. december 2020]. Dostupné na: [https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200423-sitrep-94-COVID-](https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200423-sitrep-94-COVID-19.pdf#:~:text=The%20first%20human%20cases%20of,%2C%20in%20December%202019)

[19.pdf#:~:text=The%20first%20human%20cases%20of,%2C%20in%20December%202019](https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200423-sitrep-94-COVID-19.pdf#:~:text=The%20first%20human%20cases%20of,%2C%20in%20December%202019)

45. WORLD HEALTH ORGANIZATION. WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard [online]. [Citované: 3. apríl 2021]. Dostupné na: <https://covid19.who.int/>

46. WTO. Frequently asked questions: The WTO and COVID-19 [online]. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/tratop_e/covid19_e/faqcovid19_e.htm

47. WTO. RESPONDING TO THE COVID-19 PANDEMIC WITH OPEN AND PREDICTABLE TRADE IN AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS [online]. 20.4.2020. [Citované: 18. marec 2021]. Dostupné na: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/april/tradoc_158718.pdf

48. WTO. World trade primed for strong but uneven recovery after COVID-19 pandemic shock [online]. 31. marec 2021 [Citované: 21. apríl 2021]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/news_e/pres21_e/pr876_e.htm

49. XIAOMENG, Kang a Dingding, Chen. Why China's Economy Keeps Booming Even After COVID-19 [online]. 10. november 2020 [Citované: 16. december 2020]. Dostupné na: <https://thediplomat.com/2020/11/why-chinas-economy-keeps-booming-even-after-COVID-19/>